

Gabriela STANCIU PĂSĂRIN

(gabi.pasarin@gmail.com)

Scriitoarea **Gabriela Stanciu Păsărin**, pe numele de fată Gabriela-Aura Stanciu, s-a născut la 18 decembrie în 1950 în București, ca unic copil al unei familii de intelectuali - mama din Brăila și tatăl din Buzău. Cursurile primare le face la Școala nr.172 din cartierul Bucureștii-Noi, apoi urmează cursurile Liceului nr.6 - secția de uman. În paralel, urmează și cursuri de artă plastică, picură-sculptură, la Școala de Muzică și Arte plastice a sectorului 8. Citește literatura clasică și contemporană, ceea ce face ca de la vârsta de 15 ani să înceapă să scrie, în special proză. În 1967, la 17 ani devine membră a Cenaclului „George Călinescu” al Casei de Cultură „Modern Club” a Sectorului 8, unde continuă să scrie proză dar și versuri. Debutează în 1969, în Revista „Țara visurilor noastre” a Liceului nr.1 din Oradea (înființată la 1 dec. 1937), unde publică pe parcursul anilor 1969-1971. Cu înclinații umanistice, intenționează inițial să urmeze limba franceză sau Artele Plastice (sculptura), însă ajunge la concluzia că cea mai potrivită pentru structura ei interioară ar fi meseria de arhitect, care ar îmbina aspirațiile personale, artistice și imaginative. În 1971 este admisă la Facultatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București. Ca studentă, face parte timp de doi ani din Colectivul de redacție al Revistei studenților arhitecți, „Buletin A”, unde scrie diverse articole și reportaje. În 1973 obține Premiul I la Concursul de Reportaje, organizat de Asociația Studențească. După absolvirea Facultății de Arhitectură, își completează studiile urmând Cursul de Limbă Franceză la Universitatea Populară, obținând o diplomă de absolvire. Între 1973-1978 începe să scrie câteva romane care rămân neterminate, dar și versuri și proză scurtă. În 1978 i se publică una dintre aceste proze scurte în Suplimentul Social-Politic de Cultură și Artă „Orizontul” al ziarului „Cuvântul Nou” din Covasna.

În 1980 se căsătorește cu nepotul poetului Geo Dumitrescu și în acest context are ocazia de a avea lungi discuții literare cu acesta din urmă. Are un băiat, Matei Dumitrescu, actual sculptor și cadru didactic la Universitatea de Arhitectură și Urbanism.

În 1990 semnează grafica ziarului „BUNĂ ZIUA!”, al șaselea ziar independent apărut după evenimentele din 1989 și face parte din Colectivul de redacție, publicând în același ziar, o serie de articole sub numele Gabriela Dumitrescu și Gabriela Stanciu.

În 1991 se ocupă de grafica ziarului „DIVERTIS”, (editat de Geni Duță și Cristiana Angelescu), unde face parte din Colectivul de redacție și la care scrie diverse articole (sub numele Gabriela și Gabriela Dumitrescu).

În 1993 devine membru al Uniunii Arhitecților din Romania. Între 1999-2003 este cadru didactic universitar, la Colegiul de Arhitectură din cadrul Universității de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu” din București. În 2001 devine membru fondator al Ordinului Arhitecților din Romania.

În 2003, înființează firma „Proprio dell’Arte (în asociere cu scriitoarea Geni Duță), cu profil de arhitectură și editare, firmă sub auspiciile căreia va apărea volumul bilingv „Poezii/Poemes” al scriitorului Gh. Duță Micloșanu, la care va semna grafica de copertă. În 2007 înființează „Biroul Individual de Arhitectură Gabriela-Aura Păsărin”.

Până în 2018, printre celelalte activități, scrie proză în particular, continuând narațiunea romanelor din tinerețe, rămase neterminate. În iunie 2018, la îndemnul prietenei sale, scriitoarea și editoarea Geni Duță începe, (în casa natală de la Malul cu Flori, a poetului Gh. Duță-Micloșanu) romanul „AM FOST SAU NU?” vol. 1, publicat în același an, la Editura Fast Editing (aparținând doamnei Geni Duță), sub numele de Gabriela Stanciu Păsărin. În 6 noiembrie are loc lansarea acestui prim volum, foarte bine primit de public și critică, cu recenzii ale scriitorilor Nicolae Scurtu, Ion C. Ștefan, Ion Pavel, Gh. Țiclete, Ovidiu Curea, Geo Călugăru, Nicolae Vasile. Acest moment reprezintă startul intrării în viața literară contemporană.

În noiembrie 2018, scrie reportajul „Veneția 2018 - Bienala de Arhitectură și nu numai”, ce apare în revista BIUAR a Uniunii Arhitecților din Romania. Tot acum, în nr.45 al ziarului „FLACĂRA lui Adrian Păunescu”, apare prima cronică a romanului de debut, sub titlul „Un dicționar al iubirii, romanul „Am fost sau nu?” de Gabriela Stanciu Păsărin” sub semnătura ziaristului Ovidiu M. Curea.

Volume apărute la Editura Fast Editing:

- 2018 - romanul AM FOST SAU NU? (vol,1) – cu grafică de copertă personală;
- 2019 - romanul AM FOST SAU NU? (vol.2) – cu grafică de copertă personală;
- poezii: ELEGII DIN CAIETUL ALBASTRU - cu grafică interioară și de copertă personală;
- romanul NORA DIN SUFLET - cu grafică de copertă personală;
- romanul TEO, DORA și TEODORA (vol.1)- cu grafică copertă personală;
- povestea EA ERA O FLOARE - cu grafică interioară și copertă personală.

Grafică de copertă pentru unele volume apărute la Editura Fast Editing:

Silvia Budescu – Rime Târzii, **Paula Romanescu** – Și frunzele căzând se înălțau, **Ioan Rațiu** – Misiunea întâmplării, **Doina Tănase** – Les Dix Comendements Ou Le Grand Bavardage, **Nicolae Rotaru** – Bard rătăcitor, toate în anul 2019.

Participări la cenele literare:

Octavian Goga și Clubul Scriitorilor (Centrul Cultural Mihai Eminescu); Arena Literară (Editura Betta); eLiteratura (Editura eLiteratura); Ileana Vulpescu; Literar Ing, Astralis (Editura cu același nume), Mircea Eliade (Societatea scriitorilor români); Destine (Clipse Albastre); Ion Rotaru (Clubul Seniorilor).

Colaborări la reviste:

Din anul 2019 colaborează și cu diverse reviste, unde publică poezie și proză: *Arena Literara* (ed. Betta), *Astralis* (ed. Astralis), *Rotonda Valahă*, *Revista Română de versuri și proză* (Soc. Scriitorilor Români), *BIUAR* (revista Uniunii Arhitecților).

Aprecieri la Concursuri literare:

Premiul 1 la Concursul de Reportaje al AS (1973);

Diplomă de merit la Concursul de proză „Nicolae Velea” (nov.2019);

Premiul 2 la secțiunea „Poezie” a Concursul Internațional “Călătorie prin Toamnă în 91 de Zile” (dec.2019)- Asociația Cultural Științifică Pleiadis - Iași.

APRECIERI CRITICE:

- **Ana Dobre**, membru USR filiala critică face analiza celor 4 apariții: pentru romanul „Am fost sau nu?” (volumul 1 și 2) în rev. *Arena Literară* și *Pro Saeculum* (sub egida USR), pentru *Nora din Suflet*, în revistele *Rotonda valahă* (sub egida USR) și *Arena literară*; pentru *Teo Dora și Teodora* și *Ea era o Floare*, în revista *Caligraf* (sub egida USR);

- **Nicolae Georgescu**, membru USR, filiala critică: analiza romanului *Am fost sau nu?* (vol.1 și vol.2) în revista *Portal – Măiastra* (sub egida USR);

- **Ovidiu Curea**, membru UZPR: cronică la romanul *Am fost sau nu?*, apărută în revista *Flacăra lui Adrian Păunescu*;

- **Ion C. Ștefan**, membru USR, cronică la romanul *Am fost sau nu?*, apărută în revista *Arena Literară* și cronică la volumul de poezii *Elegii din Caietul albastru* în revista *Bogdania*; Cronică la romanul *Nora din Suflet*;

- **Lucian Gruia**, membru USR, cronică la romanul *Am fost sau nu?* în revista *Astralis*;

- **Geo Calugaru**, membru USR, cronică la romanul *Am fost sau nu?* și la romanul *Nora din Suflet*;

- **Geni Duță**, scriitoare, cronică la romanul *Am fost sau nu?*, în revista *Rotonda valahă*;

- **Nicolae Vasile**, scriitor, recenzie la romanul *Am fost sau nu?*;

- **Cleopatra Luca**, scriitoare, cronică la romanul *Am fost sau nu?*;

- **Ion Pavel**, membru UZPR, cronică la romanul *Am fost sau nu?*;

- **Gheorghe Țiclete**, scriitor, cronică la romanul *Am fost sau nu?* și *Nora din Suflet*.

FRAGMENTE DIN CRONICI:

ANA DOBRE (membru USR filiala critică): - cronică la romanul **Am fost sau nu?**(vol.1și 2), din revista *Pro Saeculum*/sub egida USR (ian-martie 2019):

Volumul 1: „...*Gabriela Stanciu Păsărin este preocupată, deopotrivă, de comportamentul Marei în relațiile cu ceilalți, dar și de tribulațiile sufletești, narațiunea alternând observația comportamentală cu analiza și investigația psihologică. Mara se dedublează fără a se disimula. E de o sinceritate sinucigașă a trăirii. Există un comportament pe care-l afișează în exterior pentru alții. Este această masca în spatele*

căreia se protejează de priviri indiscrete, de toți cei care i-ar putea macula iubirea, pe care ea vrea să o păstreze doar pentru ea, în puritatea ei de cristal, neatinsă de bârfe, de colportările altora. Există, însă, și un comportament interior și interiorizat, în care Mara este ea însăși în fața propriei conștiințe, în nuditatea adevărului ei ca ființă, cu slăbiciuni, cu lumini și umbre. Este aceasta esența ei ca femeie în devenire, un Phoenix care arde pe altarul propriilor sentimente pentru a renaște și a-și acorda, astfel, șansa unei noi existențe. Destinul nu o copleșește pe Mara. Uneori, ea își impune o împietrire a ființei, a sentimentelor, a trăirilor pentru a putea accepta ideea despărțirii de Tudor. Fire rațională, totuși, cu toată iraționalitatea unor manifestări, ea reușește o performanță sufletească: aceea de a-și păstra iubirea aceasta doar pentru ea și aceea de a-și oferi șansa unei deveniri, a unei accederi.”

Volumul 2: „...În cel de-al doilea volum al romanului *Am fost sau nu?*, ...accentul se deplasează de la tema căutării identității din primul volum la cea existențialistă, a clarificării relației eului cu lumea, cu sine, cu ceilalți. Formula narativă rămâne aceeași, discursul epic adunând în matca literarității partea de *histoire*, de poveste, ca succesiune de întâmplări și revelații prin care personajul se situează afară, în lume, și înăuntru, în sine, evoluând spre clarificarea unui sens, și partea de *discours*, în care perspectiva obiectivă se intersectează permanent cu cea subiectivă, prin tehnica jurnalului. Povestea Marei este pusă în lumini diferite pentru a lumina din exterior, cu detașarea impersonalizată a naratorului care simulează contemplativitatea rece și abstractă. În fond, viziunea este auctorială, întrucât autoarea se disimulează prin naratorul obiectiv ca și prin cel subiectiv, ca în lirica măștilor, asumându-și identitatea ficțională a amândurora. Iluminările, prin nararea la persoana întâi în scriitura subiectivă, de tip diaristic, pentru a da iluzia consemnării simultane în timpul unic al trăirii, aduc nararea într-un timp afectiv resimțit ca real și ca unicul care contează, consemnat în nuditatea trăirii autentice, în cel mai pur stil gidian, pentru a face saltul spre timpul mărturisirii într-o scriitură obiectivată. Sentimentele, trăirile sunt într-o relație simbolică, anotimpurile fiind un fundal, dar și un rezonator. În această rotație a anotimpurilor urmărim și o rotație a trăirilor, sentimentele având intensitatea, patosul lor – echilibrat, rece sau exultant. Primăvara care explodează în freamăt de frunze și de gâze o revitalizează pe Mara: „Am scăpat de iarnă definitiv. E soare, e cald. În jur, totul a explodat în verde și flori și, de mine, cea contorsionată parcă, am scăpat. Mă descopăr iar alta...” Mara își decupează spații personale, doar ale ei, dar nu rămâne mult în ele. Ea nu este o izolată, nu evoluează ca o marginalizată. Singurătatea pe care, uneori, o caută este singurătatea necesară clarificării de sine. ... Acest roman, cu cele două volume, a relevat și scriitura aventurii și aventura scriiturii. Gabriela Stanciu Păsărin poate continua propria aventură a scriiturii, provocându-se la investigarea altor teme, pentru a-și oferi șansa altor descoperiri.

- cronică la romanul **Nora din Suflet**, din revista *Arena Literară*: „...Povestea Norei este și o provocare epică și eseistică pentru Gabriela Stanciu Păsărin. E, întâi de toate, provocarea de a schimba perspectiva narativă, interferând, uneori, alternând, alteori, obiectivitatea cu subiectivitatea. Relația sufletească, empatică dintre Nora și Ioana a rezistat timpului, ba chiar tragedia a accentuat-o. Ioana trăiește cu acest imperativ – de a-i externaliza povestea pentru ca viața ei să nu fi fost cu totul în zadar, pentru ca sensul să se reveleze dincolo de aparenta absență a sensului, într-un destin care-i generalizează tragedia, aducând-o în absurdul unei epoci blamate și transformând-o într-un simbol. Individual, viața Norei nu se prelungește, nici nu se justifică printr-un

destin, exemplar sau nonexemplar, dar, prin raportare la viața femeilor, în acel context și ceas al istoriei, destinul ei capătă valoare de simbol, întrucât este exemplul care poate revela o tragedie care a marcat viața multor femei și, implicit, familii. În lumina acestui adevăr dureros, confesiunea autoarei în legătură cu personajul său capătă înțeles, implicând-o afectiv și empatic: „...pentru mine, Nora înseamnă «cea care ți-a rămas în suflet și pe care n-o poți uita», indiferent de clipa sau ipostaza în care ai întâlnit-o”. Motivația de a scrie vine din acest imperativ interior, afectiv și rațional, deopotrivă. Scriind o poveste care o întoarce în anii adolescenței, Gabriela Stanciu Păsărin se dezinteresează de atmosfera de epocă, de refacerea ei detaliată cu acribia unui istoric. Gabriela Stanciu Păsărin este interesată mai mult de refacerea atmosferei afective, proiectând valori care, astăzi, pot părea fanate – prietenia, solidaritatea, loialitatea, dezinteresul material, dorința de a-ți ajuta aproapele, iubirea. Ca experiență fundamentală a adolescenței, iubirea are frumusețe, puritate, inocență. Adolescenții Gabrielei Stanciu Păsărin nu cunosc vulgaritatea, au un anume rafinament al relațiilor. Persistă o încredere în om și în fondul lui sufleteș bun. De aceea, sfârșitul, cu moartea neașteptată a Norei, este surprinzător pentru cititor. În planul construcției epice, însă, finalul își evidențiază coerența prin aceea că se relevă faptul că aceasta a fost, de la început, miza autoarei: să spună o poveste de dragoste și să acuze istoria de imposibilitatea de a se înfăptui, de iraționalitatea unor decizii care au implicat tragic viața unui om. În acest fel, viața Norei se transformă într-un destin care revelează o tragedie românească. Nora din suflet a fost pentru Gabriela Stanciu Păsărin proba de foc pentru a-și dovedi sieși că este o prozatoare, că poate ieși din cadrul strâmt al experienței personale pentru a investiga și alte spații interioare și/sau exterioare. Următoarea probă va fi valorificarea fanteziei creatoare, după ce a experimentat și a stăpânit nararea obiectivă.”

- cronică la romanul **Teo, Dora și Teodora** – Revista Caligraf (dec.2019)/sub egida USR: „...În *Teo, Dora și Teodora*, cele două confesiuni creează un diptic punând în evidență o poveste de dragoste, asemănătoare, în linii mari, ca structură și semnificație, cu Nuntă în cer de Mircea Eliade. Doi bărbați, Vlad Nemescu și Silviu, rememorează și-și mărturisesc dragostea pentru aceeași femeie, Teodora Naum. ...La final, când cele două mărturisiri ale celor doi bărbați apar ca imagini în oglindă, o oglindă deformatoare sub presiunea subiectivului, simbolismul se clarifică prin decelarea esențialului de nonesențial. Ambele confesiuni par eseuri narativizate în care feminitatea este himera prin care cei doi aspiră să acceadă la iubire și, deci, la transcendere. Și Vlad, și Silviu par căutători ai iubirii, pe care o proiectează într-o imagine idealizată. Iubita și iubirea sunt diferențiate în trăirile intuitive ale celor doi. Femeia ar reprezenta accidentalul într-o relație sui generis între întâmplare și necesitate. Necesitatea aspirației rezidă în iubire, întâmplarea relevă iubirea prin ipostaze diferite ale aceleiași femei, ca reprezentare a feminității, reprezentare modelată de așteptările în ideal ale celor doi bărbați. Titlul însuși reverberează ca lumina refractată printr-o prismă, în multiplicitatea unor semnificații ce converg spre ideea fragmentarismului și a unității. ... Iar acest roman, *Teo, Dora și Teodora*, este mărturia Gabrielei Stanciu Păsărin. Atât timp cât omul nu se va scufunda total în mocirla profanului, oferindu-și șansa sacralității prin iubire, singura vecie dată nouă, lumea își păstrează coerența și valabilitatea. Trebuie să reînvățăm să iubim, să redescoperim dragostea. Miracolul ei menține în ființă frumusețea. Iar frumusețea va salva lumea...”

- la povestea **Ea era o Floare** - Revista Caligraf (dec.2019): „...Peste această poveste stă nu numai mantia singurătății, ci o tristețe copleșitoare, o suferință sfâșietoare, rezultat, probabil, al unei confruntări dramatice, urmate de un eșec existențial, poate, erotic. Floarea și Fulgul de zăpadă sunt simboluri asupra cărora Gabriela Stanciu Păsărin transferă sugestiile omenescului. Fragilă, grațioasă și gracilă, sensibilă și fermecătoare, Floarea este o ipostază a feminității, surprinsă în cercul strâmt al unei singurătăți orgolioase asumate cu ireverența unei ființe care desfide lumea din care, mizantropic, se retrage, aspirând, paradoxal, la o reintegrare. Flugul de zăpadă ar fi o ipostază a masculinității incapabile să reziste intemperiilor, să dărâme ziduri, să depășească limite. Feminitatea pare titaniană, gata de acțiune; masculinitatea este retractilă, defensivă, fără apetitul acțiunii, asumându-și un oblomovism sui generis, preferând să se afunde într-o procrastinare perpetuă ce-l condamnă la dispariție, la topire. Celelalte simboluri desenează un cadru în care sensurile se relevă și se clarifică. Fereastra, simbol consacrat al deschiderii spre lume, al aspirației la comuniunea cu celălalt, este acum unul al limitei ce desparte lumi diferite: lumea Florii de cea a Fulgului de zăpadă. Cele două lumi se configurează în paradigma relației antitetice afară/înăuntru, sus/jos, lumea mea/lumea ta, incluzând principiul incompatibilității ca în Luceafărul lui Mihai Eminescu. Unele sensuri vin cu adieri din basmele lui Ch. Andersen, cu trimitere la Rățușca cea urâtă, sensuri relevabile în dialoguri sau în portretele celor doi, Floarea : „Ea era o Floare la o fereastră – o floare care nu înflorea decât o dată în viață, dar nimeni nu știa nici cât era de lungă viața ei, nici ce anume o făcea să înflorească.” și Fulgul de zăpadă: „El era un Fulg de zăpadă, căzut într-o seară de iarnă la fereastra ei, fărâma din puritatea cerului”. Dialogul celor doi este un dialog al antinomiilor, al diferențialelor ireconciliabile în încercarea de a se armoniza, de a releva și de a se autorevela, cu izbucniri de înțelesuri ce tind să pătrundă și să descifreze misterul existenței, dublând realul de muzica semnificațiilor. Posibilitățile de exprimare literară ale autoarei sunt practic nelimitate, extinzându-se din arealul epicului în cel al liricului. Literatura nu este, deși afirmată mai târziu față de prima dragoste – arhitectura, un violon d'Ingres pentru Gabriela Stanciu Păsărin, ci parte constitutivă a personalității sale creatoare, conducând-o spre construcții care, în virtualitatea lor, au concretețea inefabilelor prin care realizează și propune o lume imaginară, lumea ei, ca univers compensatoriu.”

NAE GEORGESCU (membru USR filiala critică), la romanul **Am fost sau nu?** – din revista Portal – Măiastra nr.5 (sub egida USR): „...Gabriela Stanciu Păsărin este, însă, foarte concentrată pe psihologia personajelor sale, iar dilema în care o construiește pe Mara are o miză mare: am fost sau nu este un pariu cu uitarea, cu nimicul, înseamnă am fost ceva în viață sau n-am fost nimic, am rămas doar o învinsă, o eșuată. Or, Mara este o învinsă victorioasă, ca să zic așa: lucrurile s-au petrecut, cu ea, după cum presimțea că se vor întâmpla, viața ei e ca un proiect de cercetare unde erorile, eșecurile, sunt necesare pentru a verifica linia roșie, continuitatea. Iar în viața de dincolo de sentimente are numai satisfacții... Pare, în fond, a nici nu ști ce înseamnă ratarea. Autoarea construiește un personaj feminin puternic, pare a avea un program de a reabilita femeia în literatură, de aceea și numele acesta semnificativ simbolic, Mara. Și mai reușește ceva: reabilitează intelectualul din perioada prerevoluționară. Personajele sale sunt, toate, inteligente, cultivate, creative, dornice de viață, ironice în gesturi și vorbire, nu le interesează politica sub nicio formă a ei

(abia dacă la sindicat mai ridică unele glasul) – și, în același timp, conștiente că ele fac lumea, casele oamenilor, orașele, fabricile. Totul e de proiectat, mintea lor stă numai în planșete și tratate de arhitectură, văd lumea ca structură ce-și caută utilul și frumosul. Poate și aici, în faptul că nu trece cu narațiunea sa nici măcar în anii 80 ai secolului trecut, să stea acest dilematic sentiment (îi zic sentiment, deși e prea rațional) că fac epoca, o „edifică”, inconștienți de implicațiile ideologice, absorbiți de forme și de scheme, chiar destinul lor fiind ca o schemă pe care vor să și-o cunoască... Nici Bietul Ioanide, personajul lui G. Călinescu, nu-și face idei sau idealuri politice: el știe că lumea are nevoie de arhitecți și pentru pușcării, și pentru fântâni, și pentru catedrale și trece prin lume ca-n Dante, cu deviza „guarda e passa”, găsindu-și libertatea în creație, și frumosul în frumusețea lumii. ... Orice grup, mai ales când tinde a deveni o castă, are ideologia lui implicită și explicită – iar arhitecții, mai ales – încât curentele ideocratice trec prin el fără a face prea mult vânt... De aceea, cred, aceste „pături” favorizate de destinul profesiei nu pot fi luate ca etalon al implicării, supunerii ori revoltei: ei nu trăiesc în timpul lor social-istoric, în „regim”, nu „văd idei” – mai degrabă „mănâncă idei”. În acest sens, al implicării, poți spune despre Ioanide „bietul de el”. Pentru că... nici nu știe ce înseamnă ratarea, ca personajul romanului din fața mea. Dar nepoții lui arhitecți, personajele de azi ale romanului d-nei Gabriela Stanciu Păsărin? E greu de judecat, dificil de analizat. De aceea cred că autoarea deschide o dezbatere cu această carte: ce facem cu „păturile” (categoriile, mai degrabă) protejate ale societății, cum le integrăm în literatură, cum le înțelegem ca „intelectuali”? Formula călinesciană a „bildungsromanului” este mai avantajoasă; ca să fie mai credibilă, autoarea de astăzi ar trebui să abordeze romanul-frescă, să descrie lume și iar lume, medii și iar medii, să nu-i scape nimic din ce e în jurul arhitecților. Iar autoarea are putere, are talent, are chiar chemare către împrejurimile personajelor sale principale. Inițiată oarecum deplin în arta scrisului, iscoditoare cu neliniște a sufletelor, dacă și-ar reprima această dorință de a face oameni de rând din abstracțiuni (eroi, savanți, sfinți, etc.) și-ar organiza scrisul în ogoare bine lucrate, cu rod bogat și atrăgător, în mireasma căruia pământul s-ar regăsi în visarea lui – iar cerul ... în aerianul infinit al ideilor sale. O mențiune specială pentru tehnica narativă: combină jurnalul zilnic al eroinei cu intervențiile povestitorului într-un mod neașteptat de simplu, trecând pe nesimțite dintr-un registru într-altul. În fine, o carte care, rescrisă cu personaje din alte zone ocupaționale, ar fi mai puternică – având, adică, și așa, cantonată într-o castă, o putere de atracție a ochiului și a gândului oarecum ieșite din comun.”

EXTRASE DIN OPERĂ:

Fragment din romanul **Am fost sau nu? (vol. 1):**

„ ...Marți 24 octombrie 1972 - În toate aceste zile, în care nu ne-am mai întâlnit decât întâmplător pe holurile școlii, arătam amândoi ca niște oameni bolnavi, deși ne purtam printre ceilalți, cât se putea de normal. Am constatat că din ziua aceea la bufet, ultima, n-am mai fost în stare să-mi mai storc nici o lacrimă, deși simt că-mi explodează sufletul și am o nevoie imperioasă să plâng. E ca și când, atunci când mi-a spus să nu plâng, Tudor mi-ar fi închis robinetul lacrimilor. Sunt împietrită. Astăzi, a venit la mine în atelier, cu aerul lui rece și indiferent, ca să-mi aducă aminte că eram invitați la Marina și Răzvan, niște prieteni comuni care stau la două blocuri de el.

Invitația fusese făcută cu o săptămână în urmă. Era ocazia cu care, puteam să exersiez intrarea în linia „normalității”, lângă Tudor ca, coleg. Ne-am întâlnit în fața blocului. Arăta foarte bine, dar și eu, căci suferința interioară îmi crea o anume aură care mă făcea să arăt mai bine ca de obicei. De altfel și Marina și Răzvan ne-au lăudat pe rând, dar și împreună, minunându-se ce pereche potrivită suntem. Am râs, am glumit, am băut, i-am lăsat să se bucure de iluzia că mai suntem încă o pereche. La întoarcere, am urcat la Tudor să bem cafeaua pe care n-o băusem la ei, și mai ales, ca un test pentru noua noastră relație colegială. În momentul în care m-a ajutat să-mi scot pardesiul și ne-am atins, totul, absolut totul a dispărut și n-a rămas decât iubirea noastră pe care tocmai încercam să o ucidem, izbuclind mai puternică decât o știam, mai aprigă, mai arzătoare. Ne-am mistuit, unul pe altul, cu disperarea condamnaților la moarte! Era târziu și nu ne puteam nici mișca, nici vorbi, nici gândi. Am stat așa un timp, nemișcați, într-o liniște apăsătoare în care parcă așteptam să murim, să dispărem așa, sau să ne salveze cineva. ...”

În principiu lucrurile între Mara și Tudor, erau clare. Rațional, hotărâseră de comun acord să-și încheie acea relație fără viitor, dar să-și salveze de platitudinea ucigătoare a vieții, acea legătură specială, care însemna iubirea lor. În realitate, era foarte greu ca acest lucru să se întâmple așa cum îl imaginaseră, căci sentimentele nu se pot supune rațiunii decât înăbușindu-le. La acest lucru nu se gândiseră încă, motiv pentru care, orice apropiere îi copleșea, făcându-i să sufere. Ultima lor întâlnire fusese atât de devastatoare încât aproape îi speriasse. Nevoia unuia de celălalt, crescuse parcă proporțional cu încercarea lor rațională de a o anihila. Câteva zile nu se mai văzuseră, dar era greu să nu se întâlnească pe holurile facultății și atunci, se străduia fiecare, să păstreze acea aparență de normalitate, de colegialitate, însă privirile îi trădau. Era un chin. Pe patru noiembrie se împlinea un an de la primul lor sărut, care declanșase tot ce-a urmat. Un an de iubire. Deși știa că nu trebuie să se întâmple așa, în adâncul sufletului, Mara aștepta un semn de la Tudor. Se întâmplă cu totul altfel decât în așteptările ei. Ca și când ar fi fost premeditat totul, Tudor îi apărură în față, de mână cu Vera, care era, cât putea ea de radioasă. Da, era un semn, unul dur. Luată pe neașteptate, Mara se agăță de privirea lui Tudor care, parcă vroia să-i spună, „Să nu plângi!”. În ultima clipă, încropi la repezeală un zâmbet, răspunzându-i la salut, și dând colțul, intră repede într-un atelier gol, unde începu să zbiere pe tăcute, ca un animal rănit, fără glas. Și nu putea plânge! Nu mai putea! Tudor o făcuse special, nu ca să o incite ci ca s-o stingă, s-o oblige să-și înăbușe acel sentiment chinuitor. El era deja obișnuit să-și înăbușe sufletul. În cele din urmă, Mara înțelesese mesajul și hotărî că exact asta trebuia să facă. Instinctiv, ajunsese la concluzia că dintr-o iubire, nu te poate salva decât o alta. ...”

Fragment din romanul **Am fost sau nu? (vol. 2):**

„ ...Tudor cu mâna sprijinită pe spătarul canapelei, îi mângâia părul încet, ascultând-o, iar Mara îl lăsă în voia lui, vorbind mai departe. La un moment dat, fără nici o legătură cu ce-i spunea, îl auzi întrebând-o: „Spuneai că l-ai iubit pe Emil. Chiar l-ai iubit?” Tăcuse o clipă, surprinsă de întrebare, apoi continuă, încercând să-și lămurească și ei înseși, de ce la început îl iubise totuși pe Emil. „Da, într-un fel, la început. De fapt, am iubit în el pe cel care mi-aș fi dorit eu să fie sub imaginea lui. Din păcate, sub acea imagine mi-am dat seama cu timpul că nu era nimic din ceea ce căutam. Doar îmi imaginasem.” Tudor încetase să-i mai mângâie părul și devenise și

mai posomorât decât când venise. „Așa ești tu Mara! Trăiești într-o lume a ta, în care îi fardezi pe cei din jurul tău după cum îți dorești tu, nevrând pur și simplu să vezi, grămada de defecte pe care le au. La fel ai făcut și cu mine.” Mara sărise în picioare. Era ocazia cu care îi putea spune și lui despre tot ce gândise toată ziua, despre ce simțea, despre tot ce tocmai înțelesese. „Nu! Cu tine nu am făcut așa! Dimpotrivă, te-am iubit cum erai, cu defecte cu tot! Chiar aș putea spune că ți-am iubit mai mult defectele decât calitățile, deși m-au făcut să sufăr tot timpul. Iubirea mea pentru tine, îți pot spune acum, a fost și este, altceva! Vine mult mai de departe în mine, este mult mai profundă, nu o pot compara cu celelalte, dar nici nu o pot explica. Nu a depins niciodată de nimic, ea a existat pur și simplu, indiferent de ce aș fi dorit sau ce n-aș fi dorit eu. Exact la asta m-am gândit azi toată ziua, înainte de a mă suna tu. Nu știu de ce tocmai azi! Și toată ziua, gândindu-mă, mi-am dorit să te am lângă mine. Și ai sunat, ești aici! Chiar și această legătură mentală dintre noi, spune mai mult decât orice. Modul în care ne presimțim, și în care am comunicat întotdeauna fără prea multe cuvinte, faptul că ne purtăm de fiecare dată ca și când n-ar fi existat atâtea întâmplări și atâta timp așezat între noi, nu ți se pare ciudat? Mi-ai spus de fiecare dată când treceam pe la tine, sau când te sunam, sau când ne întâlneam întâmplător, că tocmai te gândeai la mine. Nu știu dacă mințeau sau nu, când îmi spuneai asta, tu știi! Dar lucrul ăsta mi se întâmpla și mie când veneai, sau sunai, sau ne întâlneam. În ceea ce mă privește, pentru mine e deja clar că ceea ce a fost și este între noi, este mai presus de noi și va rămâne așa pentru totdeauna, deasupra timpului, distanței, întâmplărilor și cred că și dincolo de moarte. Așa simt!” Tudor se ridicase și el brusc, vizibil răvășit de această neașteptată declarație a Marei, realizând că lucrurile erau exact așa cum spunea ea, așa le simțea și el, dar nu se gândise niciodată să le dea vreo explicație. „Nu Mara, nu te-am mințit! Așa a fost!” Își aruncă geanta pe umăr, luă de pe măsută notița cu adresa avocatului și văzând lângă ea, frunza ruginie pe care Mara o culesese dimineată din balcon, o prinse între degete răsucind-o. O privi cu atenție mai de aproape, apoi își aținti privirea direct în ochii Marei, până în suflet. Era o privire nostalgică, și ușor tristă, încărcată de un amalgam de trăiri, cu care numai Tudor știa să privească așa. „Să o păstrezi. E foarte frumoasă!” Lăsă frunza înapoi pe masă și se întoarse pornind către ușă, iar Mara îl urmă. Înainte de-a ieși, se mai întoarse o dată și privind-o la fel de greu, îi spuse „Mulțumesc Mara, pentru avocat și pentru tot!” Știa că Tudor a vrut să-i spună cu asta, mult mai multe decât atât, legat mai ales de ceea ce îi mărturisise ea în final. Și plecă, în stilul lui personal, brusc și fără explicații. Habar n-avea cât va mai trece până aveau să se vadă din nou. Dar nu era o noutate și oricum, nu mai avea nici un fel de importanță. Chiar dacă s-ar fi văzut a doua zi sau peste douăzeci de ani, ar fi fost același lucru. Acum, știa amândoi asta. După ce închise ușa în urma lui, se sprijini cu spatele de ea, istovită dar împăcată cu toate. Deci Tudor se hotărâse să divorțeze de Vera care-i ținuse viața în lesă atâția ani, iar ei, sufletul în șah permanent. Cum ar fi fost viața lor dacă Tudor s i-ar fi smuls lesa Verei, în ziua aceea de 18 octombrie, cu cinci ani în urmă, când îi ceruse s-o facă? Iubirea lor atât de specială, ce-ar fi devenit? Ar mai fi ajuns în această etapă de împlinire spirituală definitivă în care, nici nu mai era nevoie să fie fizic împreună? Oare nu se întâmplase totul, exact așa cum trebuia să se întâmple? ...”

Fragment din romanul **Nora din Suflet:**

„ ... Nora apăru într-o după-amiază la mine, așa cum n-o mai văzusem niciodată. Mereu și mereu mă surprindea cu chipul ei pe care fiecare trăire își desena altfel amprenta. Era ușor bronzată, atât cât tenul ei creol să capete o culoare sidefie care îi scotea în evidență trăsăturile conturate și mai ales privirea aceea de zile mari, voalată printre genele lungi, în care câteodată, apăreau niște luminițe care o făceau să-ți intre direct în suflet și în memorie, pentru totdeauna. Nora avea un „ceva” care venea de nu știu unde, care îi dădea o frumusețe pe care n-o puteai băga într-un tipar. Așa mi s-a părut când a intrat în curte sub acel soare spre asfințit. Parcă înflorise pur și simplu. Era luminoasă. M-a îmbrățișat zâmbindu-mi ghiduș, așezându-se lângă mine la masa de sub vie și privindu-mă câteva secunde până în adâncul sufletului, așa cum numai ea putea, mi-a dat vestea:

- Ioana, voi avea un copil!

O priveam ca în transă, șocată, bucuroasă și speriată în același timp fără să fiu în stare să articulez pe moment nici un cuvânt. Cum stătea acolo zâmbindu-mi cald, sub via ruginie care tocmai își scutura câteva frunzulițe în părul ei și mai arămiu în acel soare de miere care-i lumina chipul, îmi părea un tablou pe care mi l-aș fi dorit al meu, pentru vecie. Așa am simțit atunci, fără să-mi explic de ce. Cu râsul ei vesel, pe care nu i-l mai auzisem demult, mă trezi la realitate.

- Ce-ai rămas așa? Da, la primăvară, voi avea un copil! Este Iubirea mea care n-a vrut să moară atât de nedrept, n-a vrut să se lase ucisă ci a vrut să iasă la iveală ca s-o vadă toată lumea! Și sunt fericită pentru asta! Iar Horia nu va ști niciodată că iubirea noastră trăiește! Pentru că nu merită. ...”

Fragment din romanul **Teo, Dora și Teodora:**

„ ... La un moment dat, glasul șoptit a lui Teo, pluti prin liniștea care se așternuse.

- Ai făcut vreodată baie în mare, noaptea? Cred că este o senzație indescritibilă...

Mă uimea iar. Teo era mereu imprevizibilă, în tot ce făcea.

- Da, am făcut de câteva ori.

- Singur?

- Da, singur. Aici la Tuzla n-am venit decât singur. Și era adevărat, chiar dacă după cum mă privea de iscoditor, știam că nu mă crede. Idila cu Silvia nu începuse la Tuzla ci în București, nu mințeam. Continuă nonșalant:

- N-ai vrea să mergem pe plajă? Sub luna asta plină, cred că acum, totul este mirific acolo.

Era lună plină, exact ca în prima noastră noapte. Ne-am dus. Pe plaja pustie luna părea imensă, făcând ca marea să pară de argint și plaja ca un țărm de pe altă planetă. Era într-adevăr magic acel tablou în care tocmai pășeam împreună. Eram doar noi doi, rupți de orice realitate. Teo se dezbrăcase de tot ce avea pe ea, rămânând complet goală ca o silfidă în lumina lunii și luându-mă de mână, mă trase ușor spre ea, mângâindu-mă și dezbrăcându-mă în același timp și pe mine. Continuă apoi să mă tragă după ea în apă. Mă simțeam ca și atunci în seara în care mă făcuse al ei, incapabil să mă opun sau să fac altceva decât ce voia ea. Eram amândoi în apă, goi, îmbrățișați sărutându-ne și iubindu-ne, mângâiați și ocrotiți de marea care parcă împărțea acea iubire cu noi. Totul era magic, straniu și total. Alunecam unul în brațele celuilalt plutind și la propriu și la figurat în apa călduță, pierzându-ne unul în altul, ca vrăjiți, parcă nedorind să ne mai întoarcem vreodată la mal. O țineam în brațe

privindu-i ochii voalați și gura senzuală întredeschisă, prin care parcă sufletul ei voia să iasă și să se îmbrățișeze definitiv cu al meu. Era de o frumusețe stranie. Parcă nu pe Teo a mea o țineam în brațe ci o plăsmuire a mării, care mă învăluia, mă amețea și mă înspăimânta totodată. Nu știu cât ne-am iubit acolo în mijlocul mării dar am ajuns acasă ca niște zombi, prăbușindu-ne unul în brațele celuilalt fără cuvinte, adormind nemișcați. Dimineață, trezindu-mă cu ea în brațe am iubit-o iar și iar, cu disperarea presimțirii că era pentru ultima dată în brațele mele...”

Fragment din povestea **Ea era o Floare:**

„ ...- Dar tu, cine ești? Nu te-am mai văzut niciodată la fereastra mea. Aici sunt întotdeauna singură...

Cum stătea așa firavă și mirată, Fulgului i se păru foarte frumoasă Floarea. Simțea că fără voia lui, strălucește mai tare ca de obicei. Tăcu puțin ca să-și găsească cuvintele. Cu o Floare, nu poți vorbi oricum.

- Sunt un Fulg de zăpadă, un fel de floare ca și tine. Cresc în cer și înfloresc spre pământ. Tu crești în pământ și înflorești spre cer, nu-i așa? Floarea îl privi cu luare aminte și îi răspunse atât de încet, încât Fulgul abia o auzi.

- Așa e, numai că eu n-am înflorit niciodată... Tăcu.

- Și pentru asta ești atât de tristă?

- Nu, nu pentru asta, sau mai bine zis, nu numai pentru asta...

- Atunci de ce? Dacă ești o floare, o să înflorești într-o zi. Nu e un motiv să fii tristă, spuse Fulgul. Dar Floarea se întristă și mai tare.

- La fel spun și florile din grădină: „dacă ești floare, înflorești, dar dacă nu, ești o buruiană.” Ele înfloresc toată vara.

Fulgul râse pentru că nu credea ce spuneau florile din grădină. Știa el că printre flori, erau și multe buruieni care înfloreau.

- N-au dreptate florile. Să nu le mai bagi în seamă. Cu siguranță tu ești o floare rară care va înflori mai frumos decât oricare alta, altfel n-ai sta la fereastră. Floarea îl privi o clipă dusă pe gânduri apoi, aplecându-și frunzele, spuse iarăși șoptit:

- Poate, dar ce folos? Sunt atât de singură la fereastra mea... Asta mă întristează peste poate...”

Versuri din volumul **Elegii din Caietul albastru:**

Atunci

Într-o zi,/îmi voi lăsa/trupul odihnindu-se/pământului – leagăn,/pornind nevăzută în patru zări./Voi fi atunci,/pe malul mării în asfințituri/și-n foșnetul frunzelor de tei bătrân,/în cântecul trist/ și-n dansul nebun/ și-n jocul copilului ce-ți iese în drum,/ voi fi/ în atingerea mâinilor dragi mângâind/și-n sufletul aceluia care,/ cel mai mult m-a iubit.

Invitație la dans

Da, Domnișoara dansează/de atunci,/încă mai dansează,/după ritmul fiecărei zile./ Iat-o, tocmai sfârșind un reverance./Face o piruetă lungă/peste gravitatea unor zile negre,/un salt grațios/peste câțiva ani zbuciumați,/improvizează/ pe o perioadă incertă/ un pas la dreapta,/altul la stânga,/apoi, intuind un moment mirific,/se ridică într-un zbor înalt/după care,/eschivând o cădere nefericită,/ încheie cu un gest straniu, final!

Profil realizat de **Geni DUȚĂ** (geni.duta@gmail.com)